

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

требує комплексного підходу, включаючи не тільки посилення заходів такої відповідальності і розвиток технологій, але й створення умов для підвищення прозорості, професіоналізму та етичності в роботі органів прокуратури. Це дозволить зміцнити довіру до інституту прокуратури, а також забезпечити належне виконання прокурорами своїх обов'язків перед суспільством.

Список використаних джерел:

1. Семененко Б. В. Тенденції удосконалення механізмів забезпечення службово-трудової дисципліни в органах прокуратури: науково-теоретичний аспект. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2019. № 1(19). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2019/n1/19sbvnta.pdf> (дата звернення: 24.03.2025).

2. The Status and Role of Prosecutors. A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide. United Nations. 2014. № 26. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/14-07304_ebook.pdf (дата звернення: 24.03.2025).

Науковий керівник: професорка кафедри юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, докторка юридичних наук, професорка Марина Стефанчук

Саїдова Валерія
*курсантка четвертого навчального курсу
першої навчальної групи
Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З введенням режиму воєнного стану в Україні, а також внаслідок військової агресії з боку противника на нашій території виникла на-

гальна потреба забезпечення громадської безпеки та правопорядку в цих непростих обставинах. Це питання вимагає узгоджених зусиль багатьох суб'єктів, наділених владними повноваженнями у правоохоронній, військовій, економічній та інших ключових галузях суспільного життя.

Поруч з політичним та військовим керівництвом значну роль у врегулюванні збройного конфлікту відіграє безпосередньо кожен громадянин України. Згідно зі статтею 33 Конституції України, кожен громадянин має право вільно залишати територію України. [1] Це право громадянина гарантується не лише Конституцією України, а також Протоколом №4 до Європейської конвенції про захист прав людини й основоположних свобод та Міжнародним пактом про громадські й політичні права. Відповідно до законодавства військовослужбовцям надано право перетину державного кордону на загальних підставах (для лікування, з туристичною метою, для відпочинку, навчання, у сімейних справах, для релігійного паломництва), в той ж час громадяни України можуть бути тимчасово обмежені в цьому аспекті. Таке обмеження допускається лише у виняткових випадках, чітко визначених законом. [2] Зокрема, у зв'язку з особливим правовим режимом було запроваджено новий порядок виїзду для окремих категорій громадян.

На сьогодні питання правового регулювання перетинання державного кордону військовослужбовцями набуває особливої актуальності. Необхідність чіткого визначення порядку виїзду та в'їзду військовослужбовців зумовлена як забезпеченням національної безпеки та обороноздатності держави так і дотриманням прав та свобод громадян в цілому. Однак, на жаль, право військовослужбовців щодо свободи пересування часто піддається обмеженню.

Звернемося до судової практики, яка стосується цього питання. Так, у постанові П'ятого апеляційного адміністративного суду від 30.04.2024 № 400/1148/24 апелянт вказувала на те, що відповідач неправомірно включив її до списків осіб, які під час воєнного стану мають право перетинати державний кордон, при цьому вона вказувала на те, що вона, набувши статус військовослужбовця, має право у разі наявності відповідного дозволу, перетинати державний кордон, однак внаслідок неправомірних дій відповідача такої можливості позбавлена. Заперечуючи, відповідач вказує на те, що у період дії воєнного стану на позивача, як і на інших керівників структурних підрозділів Головного управління,

розповсюджуються визначені обмеження, в тому числі щодо перетину державного кордону, він вказав на те, що позивач зберігає трудові відносини і державну службу не припинила, а тому на неї розповсюджуються обмеження щодо перетину державного кордону. Таким чином, суд з'ясував, що позивач була призвана на військову службу під час мобілізації в умовах воєнного стану, припинила виконання функцій державного службовця та набула статусу військовослужбовця. Вказане підтверджується тим, що позивач була звільнена на підставі відповідного наказу від 01.02.2023 року № 177-к. Тому суд задовільнив Апеляційну Скаргу ОСОБИ 1. [3]

Ще одним прикладом може слугувати рішення Донецького окружного адміністративного суду від 06 січня 2025 року справа № 200/7287/24. Позивач, звернувся з позовом до Військової частини про визнання протиправними дій, які полягали у ненаданні як військовослужбовцю Державної прикордонної служби України відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення тривалістю 10 календарних днів з 24.08.2024 року за кордоном. Позивач зазначив, що у період з 18.05.2022 по 08.02.2024 року перебував у полоні, а з 08.02.2024 року по 20.08.2024 року проходив лікування. В той ж час відповідач зауважив, що надання військовослужбовцям відпусток є правом командира, а не обов'язком. Стосовно надання дозволу на виїзд за кордон зазначено, що в умовах воєнного стану або надзвичайного стану може бути обмежено свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України. Таким чином, суд у задоволенні позову ОСОБА 1 до військової частини відмовив. [4]

Військовослужбовці також мають право перетинати державний кордон з метою лікування. Направленню за кордон для отримання медичної та реабілітаційної допомоги підлягають особи, що постраждали від агресії РФ. наявності відповідних документів. [5] Ще однією чіткою, законною підставою для перетину державного кордону військовослужбовцями є спеціальне рішення, пов'язане з виконанням цими особами завдань у сфері безпеки та оборони. [6]

Окремо варто розглянути обмеження права на виїзд за кордон з України на підставі обізнаності з відомостями, що становлять державну таємницю. Таке обмеження встановлюється з метою забезпечення захисту державної таємниці. Головною умовою для застосування такого обме-

ження є намір виїзду громадянина, який мав доступ до такої інформації, на постійне місце проживання в іншу країну. З вищевикладеного випливає, що для застосування такого обмеження Відповідно, військовослужбовець, як фізична особа, що проходить військову службу, може виїжджати за кордон лише для тимчасового перебування, а постійним місцем проживання завжди повинна бути Україна, а отже це обмеження на виїзд за кордон для військовослужбовців, які проходять військову службу, не застосовується. [7]

Що стосується інших військовослужбовців, то усі вони мають рівні з іншими громадянами України права на виїзд за кордон у порядку, встановленому законом, але для цього обов'язково необхідно пройти встановлену процедуру. В умовах воєнного стану, запровадженого в Україні у зв'язку з російським вторгненням, цей процес супроводжується низкою проблем, що потребують детального розгляду. Командирам військових підрозділів регламентовано право надавати дозвіл військовослужбовцям на перетин державного кордону країни для особистих чи службових потреб. Саме з цієї тези починається вся проблематика. Військовим, які перебувають на службі, заборонено перетинати кордон без погодження та отримання спеціального дозволу від командування. Саме через це відбуваються зловживання становищем військових командирів, які в свою чергу обмежують це право військовослужбовців. [8]

У випадку відмови оскаржити це рішення досить складно, оскільки можливостей впливу в такій ситуації небагато. На практиці, отримання відмови у відпустці загалом та у відпустці з виїздом за кордон є досить вірогідним, це в свою чергу залежить від ряду факторів, таких як особиста характеристика військовослужбовця, його моральні якості, тощо. На сьогодні запровадження воєнного стану не є чимось унікальним для сучасного світу. Втім, такі категорії, як «військовослужбовці», «перетин митного кордону» та «воєнний стан», набувають все більшого значення. Ефективне правове регулювання є ключовим фактором забезпечення законності, гласності, прозорості та дотримання прав людини в особливий період. Вдосконалення адміністративно-правового регулювання у цій сфері з урахуванням досвіду і особливостей перебігу збройного конфлікту в Україні, оптимізація механізму через можливість оперативного реагування на зміну обстановки, сприятиме підвищенню ефективності правозастосування та зміцненню обороноздатності держави в цілому.

Доцільно вбачати, що наразі в Україні створено достатнє нормативне підґрунтя для функціонування режиму воєнного стану належним чином, а тому адміністративно-правове забезпечення його безпосередніх суб'єктів в подальшому передбачає активну діяльність уповноважених органів, осіб та недержавних організацій щодо підняття рівня ефективності та законності питання перетину військовослужбовцями митного кордону в період воєнного стану як в нормативному, так і в практичному дискурсах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
3. Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 30.04.2024 № 400/1148/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118766249>
4. Рішення Донецького окружного адміністративного суду від 06 січня 2025 року по справі № 200/7287/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124308457>
5. Про забезпечення організації направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2022 р. № 411 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 р. № 1169) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2022-n#Text>
6. Правила перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp950057>
7. Про державну таємницю: закон України від 21.01.1994 3856-XII) URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T385500?an=1>
8. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: закон України від 15.11.2024 3857-XII// України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шевчук О. М.

Мозгальов В. Ю.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ СТ. 263 КК УКРАЇНИ	261
--	-----

Нечай В. О.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	266
---	-----

Опаленик Л. І.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ЯК ПРИЧИНА ЗАТЯГУВАННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ: МЕЖА МІЖ ПРАВОМ НА ЗАХИСТ І НЕДОБРОСОВІСНОЮ ПОВЕДІНКОЮ УЧАСНИКІВ ПРОЦЕСУ	269
--	-----

Панчошенко О. С.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	272
---	-----

Попадич О. А.

ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІ	276
--	-----

Рева М. В.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В РІШЕННЯХ ЄСПЛ	281
---	-----

Романовська А. Р.

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРОКУРОРІВ	284
---	-----

Сайдова Валерія

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	287
---	-----

Собко Є. В.

ПРОБЛЕМИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	292
--	-----

Сокалюк Дмитро

ЮРИСДИКЦІЯ СПОРІВ ПРО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНОЮ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ЩОДО НЕЗАВЕРШЕННЯ ВАЛЮТНОГО НАГЛЯДУ ОПЕРАЦІЇ З ЕКСПОРТУ АБО ІМПОРТУ ТОВАРУ	294
---	-----